

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
про виконання рішення Рахункової палати від 28.07.2026 № 20-4
«Про розгляд Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на
тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного
призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних
систем» об'єктами контролю

Рахунковою палатою відповідно до Плану роботи Рахункової палати на 2026 рік здійснено захід державного зовнішнього фінансового контролю (аудит) – аудит діяльності (ефективності) на тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних систем». Мета аудиту – оцінити ефективність і результативність діяльності органів виконавчої влади з відновлення, експлуатації та модернізації меліоративних систем.

Цей захід проведено на 9 об'єктах контролю: Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм (далі – Держрибагентство), Державне агентство водних ресурсів України (далі – Держводагентство), Державна установа «Українські гідромеліоративні системи» (далі – УГМС), Білгород-Дністровське, Вільнянське міжрайонне управління водного господарства, Вознесенське, Кілійське та Північне міжрайонні управління водного господарства.

Аудит засвідчив, що державний водогосподарсько-меліоративний комплекс є лише частково результативним і частково ефективним. Україна, маючи значний меліоративний потенціал, належно його не використовує. Осушувальні системи загалом продовжують функціонувати, тоді як зрошувальні залишаються значною мірою невикористаними. Технічне зношення, неповний облік води, недостатнє капітальне відновлення та неналежна орієнтованість заходів підтримки на результат обмежували вплив зрошувальних систем на стійкість сільського господарства, адаптацію до зміни клімату та продовольчу безпеку.

За результатами аудиту складений звіт та надані рекомендації.

Згідно із рішенням Рахункової палати від 28.07.2026 № 20-4 до Кабінету Міністрів України (лист від 30.07.2026 № 03-2268) надіслані звіт та рішення з рекомендаціями щодо вжиття заходів, Міністерству аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики, до 17.07.2026 Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України) (лист від 30.07.2026 № 03-2266) та Державному агентству України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм (лист від 30.07.2026 № 03-2265) – звіт, рішення, а також план заходів реагування об'єкта контролю на рішення Рахункової палати.

Згідно зі статтями 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» рішення Рахункової палати від 28.07.2026 № 20-4 та звіт також надіслані для розгляду

Держводагентству, УГМС, Білгород-Дністровському, Вільнянському, Вознесенському, Кілійському та Північному міжрайонним управлінням водного господарства (лист від 31.07.2026 № 03-2304).

Про результати здійснення контрольного заходу також поінформовано Верховну Раду України (лист від 30.07.2026 № 03-2271), Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (лист від 30.07.2026 № 03-2269) з рекомендацією розглянути звіт та рішення на його засіданні.

Кабінет Міністрів України доручив (доручення Прем'єр-міністра України від 05.08.2026 № 27987/1/1-26) Мінагрополітики, Міністерству економіки та довкілля України, Міністерству фінансів України, Держрибагентству та Держводагентству розглянути, вжити необхідних заходів та про результати поінформувати Рахункову палату та Кабінет Міністрів України.

Відповідно до статті 36 Закону України «Про Рахункову палату» Держрибагентство (лист від 28.08.2026 № 1-5.3-11/5427-26) поінформувало про результати розгляду рішення Рахункової палати, заплановані та вжиті у зв'язку з цим заходи.

В свою чергу Мінагрополітики листом від 08.09.2026 № 21-1210-05.1/483 поінформувало, що заходи відповідно до рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4 вживатимуться після відновлення роботи Мінагрополітики у повному обсязі.

Для усунення недоліків, виявлених під час проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), Рахункова палата надала десять рекомендацій, об'єктам контролю, виконання яких підлягають контролю.

Основні висновки, рекомендації та заходи, що були та мають бути вжиті для усунення виявлених недоліків

1. Висновки Рахункової палати

1.1. Державний водогосподарсько-меліоративний комплекс зберігає значний потенціал, однак цей потенціал лише частково перетворюється на практичні результати. Аудитом встановлено, що комплекс залишається стратегічно важливим для стійкості сільського господарства, адаптації до зміни клімату та продовольчої безпеки держави. Водночас у 2024–2025 роках експлуатація, відновлення та модернізація державних меліоративних систем були неповною мірою результативними і ефективними. Осушувальні системи загалом продовжували функціонувати, однак зрошувальні – часто залишалися невикористаними, технічне зношення обмежувало надійну експлуатацію, а заходи державної підтримки не забезпечили запланованого позитивного впливу на відновлення та модернізацію цієї інфраструктури.

1.2. Потенціал зрошення залишається значною мірою нереалізованим, тоді як осушувальні системи загалом виконують основну функцію. На підконтрольній Україні території фактичне зрошення у 2024–2025 роках

охоплювало лише близько 14,4–14,8 відс. доступної проєктної площі. Зазначене спричинене низьким попитом з боку водокористувачів, технічними несправностями зрошувальних систем, відсутністю джерел зрошення, недостатнім відновленням інфраструктури та неволодінням повною інформацією щодо систем, переданих організаціям водокористувачів. Натомість дренажем та регулюванням водного режиму охоплено 98,4 відс. проєктної площі. Це свідчить, що потенціал осушення загалом використовується, але зрошувальна інфраструктура ще не забезпечує запланованого ефекту для стійкості сільського господарства та продовольчої безпеки держави.

1.3. Технічне зношення та неповний облік води обмежують надійну й ефективну експлуатацію. Значна частка зрошувальних систем є технічно несправною, багато активів зношені або експлуатуються понад нормативний строк, а пункти обліку води неповністю оснащені засобами вимірювання. У 2024–2025 роках капітальні ремонти та реконструкція в необхідному обсязі не проводилися. Ці недоліки знижують надійність водопостачання, обмежують можливість збільшення зрошуваних площ, послаблюють контроль за використанням і втратами води, а також підвищують ризик аварій, зростання експлуатаційних витрат і подальшої деградації державних активів.

1.4. Втрати води та висока вартість зрошення 1 га угідь свідчать, що ресурси не завжди перетворюються на корисний результат послуги. Сукупно технологічні витрати води в системі Держрибагентства залишалися нижчими за визначений в аудиті аналітичний орієнтир для порівняльного оцінювання фактичного рівня втрат води під час її транспортування у 20 відс., водночас в окремих системах втрати сягали 40–70 відсотків. У системі Держводагентства ці втрати становили 27–35 відсотків. Крім того, середня вартість зрошення перевищувала планові показники, насамперед там, де фактичне використання потужностей було дуже низьким. Це означає, що вода, електроенергія, робочий час персоналу та бюджетні ресурси частково використовуються без забезпечення запланованого корисного результату послуги.

1.5. Заходи з відновлення та модернізації, вжиті для зупинення погіршення стану інфраструктури державного водогосподарсько-меліоративного комплексу, були недостатніми. Капітальні видатки без урахування японської грантової підтримки покрили лише 0,5 відс. визначеної потреби у 2024 році та 0,4 відс. у 2025 році. Капітальні ремонти та реконструкція не здійснювалися в необхідному обсязі. Механізм фінансування також не був узгоджений з інституційними повноваженнями Держрибагентства, що обмежило використання наявних фінансових інструментів для відновлення та модернізації систем.

1.6. Механізми державної підтримки мали обмежений ефект для оновлення зрошувальної спроможності та відновлення систем. Компенсаційний механізм використаний лише щодо 34 дощувальних машин за загальної потреби

12 757 одиниць. Державна підтримка реконструйованих або новозбудованих меліоративних систем охопила менше половини запланованої площі в 2024–2025 роках, тоді як 173,5 млн грн залишилися невикористаними. Це свідчить, про недостатню адаптованість заходів державної підтримки до фактичних потреб, спроможностей отримувачів, економічних стимулів та очікуваного впливу.

1.7. Неповні дані та недостатня підзвітність обмежують ухвалення управлінських рішень на основі доказів. Незатвердження вичерпного переліку державних меліоративних систем, неповна звітність організацій водокористувачів, недостатня інформація про фактичні причини невикористання систем і несформованість систематизованих даних щодо потреби в обладнанні зменшують спроможність центральних органів виконавчої влади визначати пріоритетність відновлення, консервації, передачі або заходів державної підтримки. Це підвищує ризик неспрямування і так обмежених ресурсів на зрошувальні системи та в регіони, де вони могли б забезпечити найбільший ефект.

2. Рекомендації Рахункової палати:

2.1. Кабінету Міністрів України доручити:

Міністерству аграрної політики та продовольства України спільно з Міністерством економіки та довкілля України (до 17.07.2026 Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України):

2.1.1. Систематизувати інформацію про фактичну потребу в зрошувальному обладнанні та відновленні за регіонами і типами систем;

2.1.2. Проаналізувати бар'єри, які перешкоджають участі в програмах державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та організацій водокористувачів;

2.1.3. Переглянути правила державної підтримки з метою спрямування коштів на заходи з вимірюваним очікуваним впливом.

2.2. Мінагрополітики (у т. ч. на виконання доручення Кабінету Міністрів України) (до 17.07.2026 Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України):

2.2.1. До 01.01.2027 забезпечити затвердження переліків державних меліоративних систем;

2.2.2. До 01.01.2027 запровадити обов'язкову звітність організацій водокористувачів щодо фактичного використання переданих меліоративних систем, зрошуваної площі, технічного стану, наявності води, причин невикористання та потреб у ремонті або відновленні.

2.3. Держрибагентству (у т. ч. на виконання доручення Кабінету Міністрів України):

2.3.1. До 31.12.2027 провести комплексну інвентаризацію і паспортизацію державних зрошувальних та осушувальних систем, включаючи технічний

стан, правовий статус, наявність джерел води, фактичне використання, причини невикористання та потреби у відновленні;

2.3.2. До 31.12.2027 класифікувати меліоративні системи за управлінським рішенням: відновити, модернізувати, законсервувати, передати або повторно оцінити економічну доцільність;

2.3.3. До 01.01.2027 розробити поетапний план відновлення та модернізації меліоративних систем на основі інформації про технічний стан, попит, наявність води, очікуване збільшення зрошуваних площ, потенціал зменшення втрат води та внесок у продовольчу безпеку;

2.3.4. До 01.01.2027 узгодити механізми фінансування з повноваженнями центральних органів виконавчої влади, які реалізують політику у сфері меліорації;

2.3.5. До 01.01.2027 розробити та впровадити поетапний план обліку води і зменшення втрат, включаючи оснащення пунктів забору та подачі води засобами вимірювання, визначення меліоративних систем із великими втратами та вжиття цільових технічних і організаційних заходів для зменшення таких втрат.

3. Перелік запланованих об'єктами контролю заходів:

Мінагрополітики листом від 08.09.2026 № 21-1210-05.1/483 поінформувало, що заходи відповідно до рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4 вживатимуться після відновлення роботи Мінагрополітики у повному обсязі.

Держрибагентство листом від 28.08.2026 № 1-5.3-11/5427-26 надало план заходів реагування на рішення Рахункової палати, яким передбачені такі заходи та строки їх виконання:

на рекомендацію 2.3.1:

3.1. До 01.10.2026 – провести аналіз наявних відомостей щодо державних меліоративних систем та визначити перелік інформації, необхідної для проведення інвентаризації;

3.2. До 01.12.2026 – розробити та затвердити організаційно-методичні підходи до проведення інвентаризації, у тому числі форми збору інформації та критерії оцінки технічного стану, фактичного використання і потреби у відновленні;

3.3. Протягом 2026–2027 років – організувати проведення інвентаризації водогосподарськими організаціями із залученням за потреби спеціалізованих організацій та установ;

3.4. До 01.10.2027 – узагальнити результати інвентаризації та сформувати перелік систем із визначенням їх технічного та функціонального стану, правового статусу, фактичного використання, наявності водних ресурсів і потреби у відновленні;

на рекомендацію 2.3.2:

3.5. До 31.12.2027 – провести класифікацію систем для визначення подальших управлінських рішень: відновлення, модернізація, консервація, передача або додаткове оцінювання економічної доцільності;

на рекомендацію 2.3.3:

3.6. До 01.10.2026 – на основі наявних матеріалів та результатів проведеної оцінки визначити першочергові об'єкти, для яких доцільне відновлення або модернізація, з урахуванням технічного стану, фактичного та потенційного попиту на воду, наявності джерела зрошення та соціально-економічного ефекту;

3.7. До 01.11.2026 – сформувати перелік пріоритетних заходів та орієнтовну потребу у фінансуванні, визначивши можливі джерела його залучення, зокрема кошти державного та місцевих бюджетів, міжнародну технічну та фінансову допомогу, інвестиційні ресурси та інші не заборонені законодавством джерела;

3.8. До 01.12.2026 – підготувати проєкт поетапного плану відновлення та модернізації із визначенням пріоритетів, орієнтовних строків, очікуваних результатів та відповідальних виконавців;

на рекомендацію 2.3.4:

3.9. До 01.01.2027 – узгодити запропоновані підходи із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та подати план відновлення та модернізації на затвердження в установленому порядку;

на рекомендацію 2.3.5:

3.10. До 01.10.2026 – провести аналіз наявного стану обліку води на державних меліоративних системах та визначити об'єкти, на яких відсутні або потребують заміни / повірки засоби вимірювання;

3.11. До 01.11.2026 – визначити системи та окремі ділянки з найбільшими фактичними втратами води і сформувати перелік першочергових заходів щодо їх зменшення;

3.12. До 01.12.2026 – розробити поетапний план оснащення пунктів забору та подачі води засобами обліку, а також організаційних і технічних заходів зі зменшення втрат;

3.13. Починаючи з 2027 року – забезпечити реалізацію визначених заходів у межах наявного фінансування та за рахунок інших не заборонених законодавством джерел;

3.14. Запровадити щорічний моніторинг стану обліку води та результативності заходів зі зменшення її втрат

4. Висновки щодо реалізованих об'єктами контролю заходів:

Виконання наданих Рахунковою палатою рекомендацій розпочато частково.

Прем'єр-міністром України надані відповідні доручення, Держрибагентством розроблений план заходів реагування на рішення Рахункової палати, Мінагрополітики розпочне виконання рекомендацій після відновлення роботи у повному обсязі

Оцінивши надану інформацію та документи, що підтверджують виконання рекомендацій, Рахункова палата дійшла висновків, що об'єкти контролю розпочали виконання п'яти рекомендацій.

Статус впровадження рекомендацій детально оцінений у додатку до інформаційного повідомлення.

Рахункова палата контролюватиме виконання рекомендацій та інформуватиме суспільство про стан їх виконання.

**Заступник Голови
Рахункової палати**

Сергій КЛЮЧКА

Додаток

до Інформаційного повідомлення
про виконання рішення Рахункової палати
від 28.07.2026 № 20-4

Оцінка впровадження рекомендацій (пропозицій) наданих у рішенні Рахункової палати від 28.07.2026 № 20-4

№ з/п	Зміст рекомендації (пропозиції)	Оцінка реалізації заходів в межах впровадження рекомендації (пропозиції)	Зміст зауваження та/або пропозиції щодо впровадження рекомендації (пропозиції)	Оціночний статус рекомендації (пропозиції)
1.	Кабінету Міністрів України запропоновано доручити:	Доручення Прем'єр-міністра України від 05.08.2026 № 27987/1/1-26 Міністерству аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики), Міністерству економіки та довкілля України, Міністерству фінансів України, Державному агентству України з розвитку меліорації рибного господарства та продовольчих програм (далі – Держрибагентство) та Державному агентству водних ресурсів України розглянути Звіт про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних систем», вжити необхідних заходів та про результати поінформувати Рахункову палату та Кабінет Міністрів України	х	Рекомендацію Рахункової палати в частині надання відповідного доручення виконано. Подальша оцінка здійснюється за станом виконання рекомендацій органами, яким адресовано доручення.

№ з/п	Зміст рекомендації (пропозиції)	Оцінка реалізації заходів в межах впровадження рекомендації (пропозиції)	Зміст зауваження та/або пропозиції щодо впровадження рекомендації (пропозиції)	Оціночний статус рекомендації (пропозиції)
1.1.	Мінагрополітики спільно з Міністерством економіки та довкілля України (до 17.07.2026 Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України):			
1.1.1	систематизувати інформацію про фактичну потребу в зрошувальному обладнанні та відновленні за регіонами і типами систем;	Мінагрополітики листом від 08.09.2026 № 21-1210-05.1/483 поінформувало, що заходи відповідно до рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4 вживатимуться після відновлення роботи Мінагрополітики у повному обсязі	Вжити заходів для початку впровадження рекомендації та надати Рахунковій палаті інформацію і підтвердні документи про їх реалізацію	Не розпочато
1.1.2	проаналізувати бар'єри, які перешкоджають участі в програмах державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та організацій водокористувачів;			Не розпочато
1.1.3	переглянути правила державної підтримки з метою спрямування коштів на заходи з вимірюваним очікуваним впливом			Не розпочато
2.	Мінагрополітики (у т. ч. на виконання доручення Кабінету Міністрів України):			
2.1.	до 01.01.2027 забезпечити затвердження переліків державних меліоративних систем;	Мінагрополітики листом від 08.09.2026 № 21-1210-05.1/483 поінформувало, що заходи відповідно до рішення Рахункової палати від 28 липня 2026 року № 20-4 вживатимуться після відновлення роботи Мінагрополітики у повному обсязі	Вжити заходів для початку впровадження рекомендації та надати Рахунковій палаті інформацію і підтвердні документи про їх реалізацію	Не розпочато
2.2.	до 01.01.2027 запровадити обов'язкову звітність організацій водокористувачів щодо фактичного використання			Не розпочато

№ з/п	Зміст рекомендації (пропозиції)	Оцінка реалізації заходів в межах впровадження рекомендації (пропозиції)	Зміст зауваження та/або пропозиції щодо впровадження рекомендації (пропозиції)	Оціночний статус рекомендації (пропозиції)
	переданих меліоративних систем, зрошуваної площі, технічного стану, наявності води, причин невикористання та потреб у ремонті або відновленні таких систем.			
3.	<i>Держрибагентству (у т. ч. на виконання доручення Кабінету Міністрів України):</i>			
3.1.	до 31.12.2027 провести комплексну інвентаризацію і паспортизацію державних зрошувальних та осушувальних систем, включаючи технічний стан, правовий статус, наявність джерел води,	Держрибагентство наказом від 27.08.2026 № 468 затвердило План заходів реагування Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм на рішення Рахункової палати від 28.07.2026 № 20-4 «Про розгляд Звіту про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Експлуатація державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення та міжгосподарських зрошувальних та осушувальних систем». Планом заходів передбачено: до 01.10.2026 – провести аналіз наявних відомостей щодо державних меліоративних систем та визначити перелік інформації, необхідної для проведення інвентаризації; до 01.12.2026 – розробити та затвердити організаційно-методичні підходи до проведення інвентаризації, у тому числі форми збору інформації та критерії оцінки технічного стану, фактичного використання і потреби у відновленні.	х	Розпочато

№ з/п	Зміст рекомендації (пропозиції)	Оцінка реалізації заходів в межах впровадження рекомендації (пропозиції)	Зміст зауваження та/або пропозиції щодо впровадження рекомендації (пропозиції)	Оціночний статус рекомендації (пропозиції)
	фактичне використання, причини невикористання та потреби у відновленні;	Протягом 2026–2027 років – організувати проведення інвентаризації водогосподарськими організаціями із залученням за потреби спеціалізованих організацій та установ; до 01.10.2027 – узагальнити результати інвентаризації та сформувати перелік систем із визначенням їх технічного та функціонального стану, правового статусу, фактичного використання, наявності водних ресурсів і потреби у відновленні		
3.2.	до 31.12.2027 класифікувати меліоративні системи за управлінським рішенням: відновити, модернізувати, законсервувати, передати або повторно оцінити економічну доцільність	До 31.12.2027 – провести класифікацію систем для визначення подальших управлінських рішень: відновлення, модернізація, консервація, передача або додаткове оцінювання економічної доцільності	х	Розпочато
3.3.	до 01.01.2027 розробити поетапний план відновлення та модернізації меліоративних систем на основі інформації про технічний стан, попит, наявність води, очікуване збільшення зрошуваних площ, потенціал зменшення втрат води та внесок у продовольчу безпеку	До 01.10.2026 – на основі наявних матеріалів та результатів проведеної оцінки визначити першочергові об'єкти, для яких доцільне відновлення або модернізація, з урахуванням технічного стану, фактичного та потенційного попиту на воду, наявності джерела зрошення та соціально-економічного ефекту; до 01.11.2026 – сформувати перелік пріоритетних заходів та орієнтовну потребу у фінансуванні, визначивши можливі джерела його залучення, зокрема кошти державного та місцевих бюджетів, міжнародну технічну та фінансову	Передбачені планом заходи загалом спрямовані на реалізацію рекомендації. Водночас при формуванні поетапного плану необхідно врахувати всі визначені	Розпочато

№ з/п	Зміст рекомендації (пропозиції)	Оцінка реалізації заходів в межах впровадження рекомендації (пропозиції)	Зміст зауваження та/або пропозиції щодо впровадження рекомендації (пропозиції)	Оціночний статус рекомендації (пропозиції)
		допомогу, інвестиційні ресурси та інші не заборонені законодавством джерела; до 01.12.2026 – підготувати проєкт поетапного плану відновлення та модернізації із визначенням пріоритетів, орієнтовних строків, очікуваних результатів та відповідальних виконавців	Рахунковою палатою критерії, зокрема очікуване збільшення зрошуваних площ, потенціал зменшення втрат води та внесок у продовольчу безпеку	
3.4.	до 01.01.2027 узгодити механізми фінансування з повноваженнями центральних органів виконавчої влади, які реалізують політику у сфері меліорації	До 01.01.2027 – узгодити запропоновані підходи із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та подати план відновлення та модернізації на затвердження в установленому порядку	Запланований захід частково відповідає змісту рекомендації. Необхідно конкретизувати заходи щодо узгодження механізмів фінансування з повноваженнями центральних органів виконавчої влади, які реалізують державну політику у сфері меліорації, оскільки планом заходів передбачено лише узгодження запропонованих підходів та подання	Розпочато

№ з/п	Зміст рекомендації (пропозиції)	Оцінка реалізації заходів в межах впровадження рекомендації (пропозиції)	Зміст зауваження та/або пропозиції щодо впровадження рекомендації (пропозиції)	Оціночний статус рекомендації (пропозиції)
			плану відновлення і модернізації на затвердження	
3.5.	до 01.01.2027 розробити та впровадити поетапний план обліку води і зменшення втрат, включаючи оснащення пунктів забору та подачі води засобами вимірювання, визначення меліоративних систем із великими втратами та вжиття цільових технічних і організаційних заходів для зменшення таких втрат	До 01.10.2026 – провести аналіз наявного стану обліку води на державних меліоративних системах та визначити об’єкти, на яких відсутні або потребують заміни / повірки засоби вимірювання; до 01.11.2026 – визначити системи та окремі ділянки з найбільшими фактичними втратами води і сформулювати перелік першочергових заходів щодо їх зменшення; до 01.12.2026 – розробити поетапний план оснащення пунктів забору та подачі води засобами обліку, а також організаційних і технічних заходів зі зменшення втрат; Починаючи з 2027 року – забезпечити реалізацію визначених заходів у межах наявного фінансування та за рахунок інших не заборонених законодавством джерел; Запровадити щорічний моніторинг стану обліку води та результативності заходів зі зменшення її втрат	х	Розпочато